

ת"פ 41322/03/21 - מדינת ישראל ע"י נגד פלוני

בית משפט השלום בבאר שבע
ת"פ 41322-03-21 מדינת ישראל נ' פלוני

בפני	כבוד השופטת, סגנית הנשיא ענת חולתא
בעניין:	המאשימה
נגד	מדינת ישראל ע"י ב"כ עוה"ד מזל מנשה קסהון
הנאשמים	פלוני ע"י ב"כ עוה"ד מוחסן אלסאנע

גזר דין

רקע

1. ביום 11.12.22 הורשע הנאשם, לאחר ניהול משפט, בעבירה של ריבוי נישואין לפי סעיף 176 לחוק העונשין. הנאשם הורשע בכך, שבתאריך 12.12.17 נישא לגב' ש', עת היה נשוי לאשתו הראשונה מאז שנת 1997. בתאריך 21.10.18 פנו הנאשם וש' לבית הדין השרעי בבאר-שבע בבקשה לאשרור הנישואין.
2. במסגרת הכרעת הדין נקבע, כי גרסת הנאשם עצמו מהווה הודאה ביסודו העבירה והנאשם לא העמיד הגנה אפקטיבית היכולה, מהבחינה המשפטית, להביא לזיכוי. טענת הנאשם, כי לשיטתו פעל על פי המותר לו בדין הדתי ולא הכיר את האיסור שבחוק העונשין, נדחתה, הן מהבחינה העובדתית והן מהבחינה המשפטית.
- נקבע, כי יש להעדיף את אמרת הנאשם במשטרה ולדחות את ניסיונו להתכחש לה, או לחלקים ממנה, בעדותו בבית המשפט. במשטרה הנאשם אישר שידע כי ריבוי נישואין מהווה עבירה אך הוא בחר לנהוג על פי הדין השרעי, שכן רצה שאשתו השנייה תביא לו בנים זכרים בריאים. כן אישר באופן חלקי בעדותו את דבריו במשטרה, הסותרים את המענה שמסר לכתב האישום לפיו התגרש מאשתו הראשונה וניתק איתה קשר לפני כעשור, לאור דבריו ששתי הנשים וכלל הילדים מתגוררים באותו מתחם והוא דואג לפרנסתם.
- נקבע, כי הנאשם לא עמד בנטל הקבוע בסעיף 177 לחוק לתמיכה בטענתו בדבר ביטול או הפקעת נישואיו הראשונים.
- הנאשם התייחס אל החוק ואל מוסדות המדינה באופן פונקציונאלי ופנה לאשרור נישואיו השניים בבית הדין השרעי רק לאחר הולדת בתו מש', כדי לאפשר רישומה במשרד הפנים באופן שתתקבל בעבודה קצבה, מאחר שש' היא תושבת הרשות. נקבע, כי אי הסכמתה של ההגנה עם המצב המשפטי הקיים אינה מהווה הגנה בפלילים והנאשם לא ביסס כל הגנה המוכרת בחוק.

3. במועד שנקבע לטיעון לעונש הוגש טיעון המאשימה בכתב ורישום פלילי של הנאשם. המאשימה הפנתה לפגיעה

בערכים המוגנים העומדים בבסיס האיסור, לנסיבות ביצוע העבירה במקרה זה ועתרה להטלת עונש מאסר במתחם שבין 10 ל-20 חודשי מאסר ועונשים נלווים והפנתה לאסמכתאות מטעמה.

ההגנה הודיעה, כי אינה ערוכה לטיעון לעונש, לרבות הצגת אסמכתאות ביחס למצב הרפואי של ילדיו. העתירה המאוחרת במעמד הדיון להפנות את הנאשם לקבלת תסקיר, שלא לצרכי שילוב בטיפול אלא לצורך מסירת מידע אותו ניתן להביא במסמכים, נדחתה בנסיבות אלה. על מנת שלא לקפח את הגנת הנאשם ניתנה אפשרות להגנה לטעון לעונש במועד נדחה.

4. בתאריך 5.3.23 טענה ההגנה לעונש וכן הוצג דו"ח סוציאלי אודות המשפחה, לאורו האמור בו התבקשה הקלה בעונש על מנת שלא להקשות על המשפחה ובפרט על הילדים. במסגרת הטיעון לעונש חזרה ההגנה והפנתה למסמך מתיק המוצגים כי הנאשם חי בנפרד מאשתו הראשונה מאז שנת 2012 ואז התחתן בשנית, עבר את העבירה בטעות וללא כוונה. נטען, כי לו היה יודע שביצע עבירה לא היה מבצע אותה.

ההגנה הפנתה לפסיקה התומכת לשיטתה בעתירה להקל בעונשו של הנאשם ולהסתפק במאסר מותנה.

5. הנאשם בעצמו מסר בדבריו לבית המשפט שילדיו נכים והוא היחיד הלוקח אותם לטיפולים רפואיים. הנאשם הביע צער על מעשיו ומסר שלא הכיר את החוק. מסר, כי הוא רחוק מאשתו כבר עשר שנים.

קביעת מתחם העונש ההולם:

6. מתחם העונש ההולם למעשה העבירה נקבע בהתאם לעיקרון ההלימה ולפיו נדרש יחס הולם בין חומרת מעשה העבירה בנסיבותיו ומידת אשמו של הנאשם, לבין סוג ומידת העונש המוטל עליו. ביישום עיקרון ההלימה וקביעת מתחם העונש במקרה קונקרטי, בית המשפט יתחשב בשלושת אלה: הערך החברתי שנפגע ומידת הפגיעה בו; מדיניות הענישה הנוהגת; ונסיבות הקשורות בביצוע העבירה.

7. אין צורך להכביר מילים בנוגע לערכים המוגנים שנפגעים כתוצאה מן התופעה של ריבוי נישואין ואלה פורטו בהרחבה בפסיקה המנחה. בראש ובראשונה, מדובר בתופעה המנציחה פגיעה מוסדית ומובנית באישה והיא תוצאה של יחס מחפץ ואינסטרומנטלי לאישה במערכת המשפחתית. הדבר נכון הן ביחס לאישה הראשונה והן ביחס לאישה השנייה והדבר בא לידי ביטוי מובהק במקרה הקונקרטי שבפניי, ונלמד מדבריו של הנאשם עצמו באמרתו במשטרה ובבית המשפט.

בנוסף לפגיעה בנשים עצמן, התופעה יוצרת מציאות פוגענית עבור ילדים, הנולדים וגדלים בסביבת עוני והזנחה. בית המשפט נחשף כדבר שבשגרה לתוצאות העקיפות של תופעת ריבוי הנישואין ולהשפעתן הקשה על חיי הפרט והחברה, בין היתר בעבירות המבוצעות כשאותם עוני והזנחה ברקע, או עבירות אלימות המבוצעות על רקע סכסוכי טריטוריה ורכוש כתוצאה מהמורכבות הדמוגרפית. בתי המשפט אז מתבקשים להתחשב ברקע ובנסיבות הקשות בתוכן גדלו אותם ילדים כגורם מקל בענישה וגורמי האבחון והטיפול מתארים את הרקע כגורם מרכזי המשפיע על התנהגות שולית ופורצת גבולות. מדובר במעגל שאותו יש לקטוע באופן חד משמעי ומרתיע ולתת בכורה לערכים בני קיימא המקדמים את שלום האדם והחברה.

כאמור, הדברים נסקרו בהרחבה ופורטו בפסק הדין המנחה של בית המשפט המחוזי בבאר-שבע בעפ"ג 26408-04-19 בעניין אבו זקיק.

כבר בשנות השמונים נקבע על ידי בית המשפט העליון, בע"פ 392/80 מדינת ישראל נ' הלוי (פ"ד ה(2) 698):

"מוסד הנישואין המונוגמיים הוא מיסודות המשטר החברתי שלנו, ובתור שכזה הוא מוגן גם בסנקציות של החוק הפלילי, כולל מאסר עד חמש שנים. ואשר לערך המרתיע של עונשי מאסר, כפי שהוטלו ואושרו בעבר, הרי לא רק בנאשם העומד לדין המדובר, אלא בעיקר בצורך להרתיע אחרים, שלא יעשו כמוהו, פן תיווצר אנדרלמוסיה בכל הנוגע למוסד הנישואין במדינה".

וראו גם הערת בית המשפט, כי לענישה צופה פני עתיד בהקשר זה אין רלוונטיות או אפקטיביות.

בע"פ 1153/06 (מחוזי נצרת) **נובאני זוהיר נ' מדינת ישראל** (מיום 20.6.06) נדון עניינו של מערער, אשר הוטלו עליו שישה חודשי מאסר, ושנת מאסר על תנאי, בגין עבירת ריבוי נישואין. הערעור נדחה ונקבע:

"עבירת ריבוי נישואין הינה עבירה חמורה שהמחוקק קבע בצידה עונש מרבי של 5 שנות מאסר, בכך הביע המחוקק את עמדתו כי יש להתייחס בחומרה כלפי מבצעי עבירה זו. מוסד הנישואין המונוגמי הינו אחד מיסודות הסדר הציבורי במדינת ישראל, ובאיסור נישואי ביגמיה יש מגמה חברתית חשובה להגן על האישה הראשונה".

בקשת רשות ערעור שהוגשה לביהמ"ש העליון (רע"פ 5538/06, מיום 30.07.07) - נדחתה.

8. בבחינת מידת הפגיעה בערכים המוגנים, לא ניתן לקבל את טענות ההגנה, החוזרות במסגרת הטיעון לעונש על טענות עובדתיות שנדחו במסגרת הכרעת הדין. הנאשם על פי דבריו הוא ידע כי מדובר בעבירה על פי חוקי מדינת ישראל אך בחר שלא לפעול על פי החוק ולבכר את ההיתר שמעניק לו הדין השרעי בריבוי נישואין. הנאשם אף נימק את התנהגותו בכך שרצה שאשתו תביא לו ילדים זכרים בריאים ובכך למעשה הדגים בדבריו עצמו את הפגיעה בערכים המוגנים שבבסיס העבירה.

טענתו העובדתית של הנאשם בדבר גירוש האישה הראשונה (אשר 'הביאה לו' ילדים נכים) וניתוק הקשר עמה, טענה המדגימה בפני עצמה היטב את הפגיעה בערכים המוגנים, נדחתה אף היא מהבחינה העובדתית והיא אף נסתרת חזיתית במפורט במסמך שהוגש מטעם ההגנה לעונש נ/1. המסמך תומך בתיאור באופן מלא לזה שתואר על ידי הנאשם בחקירתו במשטרה.

9. באשר למדיניות הענישה הנוהגת, ראו סקירה מקיפה שנערכה לאחרונה ממש במסגרת ת"פ 25047-04-18 **מדינת ישראל נ' אבו קיעאן** (כב' השופט הבכירה שוש שטרית). כן ראו פסק דינו המנחה של בית המשפט המחוזי בבאר-שבע במסגרת עפ"ג 11731-04-22 **אבו סבילה נ' מדינת ישראל**, שניתן בערעור על פסק דינו של מותב זה. בית המשפט המחוזי אישר מתחם ענישה של 7-18 חודשי מאסר בפועל ועונשים מלווים כמתחם העונש ההולם

למקרים בהם נעברה העבירה בתקופה הסמוכה לאחר מועד פרסום הנחיית היועץ המשפטי לממשלה (סוף ינואר 2017) וכן ציין, כי לעתיד לבוא, יש לשקול את החמרת הענישה.

עוד ניתן בימים האחרונים ממש פסק דין של בית המשפט המחוזי בבאר-שבע בעפ"ג 27106-01-23 **עזאזמה נ' מדינת ישראל** שם חזר ואישר בית המשפט את מתחם הענישה של 7-18 כמתחם עונש מתאים. באותו מקרה הנאשם, בעל הרשעות קודמות שהתיישנו, הורשע לאחר ניהול משפט בעבירה של ריבוי נישואין (עבירה מחודש אפריל 2017). בית משפט השלום הטיל על הנאשם עונש מאסר של 12 חודשים. במסגרת הערעור הוקל העונש והוטלו על הנאשם 10 חודשי מאסר בפועל, תוך ציון כי על ההחמרה בענישה להיות הדרגתית ותוך התחשבות בזמן שחלף מאז חידוש האכיפה בשנת 2017.

במקרה שבפניי המאשימה טוענת למתחם ענישה מחמיר מזה שנקבע בפסיקה הנוהגת, של 10-20 חודשי מאסר בפועל. העבירה בתיק שבפניי נעברה בראשית חודש דצמבר 2017, דהיינו בתקופה הראשונה לאחר פירסום ההנחיה בדבר שינוי מדיניות הענישה. אמנם, כתב האישום הוגש רק במרץ 2021, אך לצורך שיקולי האשמה **בשעת ביצוע העבירה** המשליכים על עצם קביעת המתחם הנתון החשוב הוא מועד פרסום ההנחיה, ומידת תפוצת המסר החברתי בדבר האכיפה והירתמות הרשויות להגנה על הערכים המוגנים החשובים, ולא מועד החלטת הרשות על פתיחת ההליך בבית המשפט.

לאור האמור, המקרה שבפניי עודנו נמצא בקבוצת "הגל הראשון" לגביה נקבע מתחם ענישה ברור שאושר במספר פסקי דין מנחים.

על כן יש לקבוע, כי מתחם העונש ההולם במקרה זה הוא 7-18 חודשי מאסר בפועל.

קביעת העונש המתאים בגדרי המתחם

10. בגזירת העונש המתאים לנאשם, בגדרי מתחם העונש ההולם, יתחשב בית המשפט בשיקולים כלליים ובשיקולים פרטניים, שאינם קשורים בנסיבות ביצוע העבירה.

במקרה שבפניי מן הראוי לתת את הדעת לנסיבות הבאות:

הנאשם לא נטל אחריות על מעשיו והמשיך וטען להגנתו טענות עובדתיות שנדחו בהכרעת הדין גם במסגרת פרשת העונש ושהן, כשלעצמן, מלמדות על תובנות ועל תפיסות ערכיות המחזקות את הקביעה בדבר הצורך בהרתעת היחיד.

המדינה מפנה לעברו הפלילי של הנאשם. אך עיון בגיליון הרישום הפלילי מלמד כי לנאשם הרשעה קודמת בעבירה של הסעת שב"ח מחודש מרץ 2022 (עבירה משנת 2019). מדובר בעבירה שנעברה לאחר מועד ביצוע העבירה בתיק שבפניי ואם סבורה המאשימה שיש בה להשליך על שיקולי הענישה במקרה זה, הדבר מצריך טיעון וליבון - שלא נעשו.

הרשעה זו של הנאשם לא תיזקף לחובתו בתיק שבפניי.

לקחתי בחשבון את הנתונים המופיעים במסמך נ/1, המלמדים על מצבם הרפואי של ילדי הנאשם ותלותם בו והפגיעה הצפויה במשפחה כתוצאה מכליאת הנאשם.

לקחתי בחשבון את הצורך בהעברת מסר ברור של הרתעת הרבים, לאור נפיצות התופעה באזורנו והעמדות הנורמטיביות הרווחות שהיא משקפת.

סוף דבר:

11. לאחר ששקלתי את מכלול השיקולים כמפורט לעיל ולאחר שניתן משקל רב לנסיבות הפרטניות המפורטות במסמך נ/1 מצאתי, כי יש לגזור את עונשו של הנאשם בדומה לעניין **עזאזמה** הנ"ל. אשר על כן אני מטילה על הנאשם את העונשים הבאים:

א. 10 חודשי מאסר בפועל.

ב. מאסר על תנאי לתקופה של 12 חודשים.

המאסר המותנה יופעל אם תוך תקופה של שלוש שנים מהיום יעבור הנאשם עבירה בה הורשע.

זכות ערעור כחוק.

ניתן היום, כ"ב ניסן תשפ"ג, 13 אפריל 2023, בהעדר הצדדים.